

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MERT CAN BAYRAM BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2013/2386

Karar Tarihi : 4/11/2015

Başkan : Burhan ÜSTÜN

Üyeler : Serruh KALELİ

Nuri NECİPOĞLU

Hasan Tahsin GÖKCAN

Rıdvan GÜLEÇ

Raportör Yrd. : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucu : Mert Can BAYRAM

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; eksik ve hatalı inceleme yapılması, kesin delil niteliği olan bazı delillerin değerlendirme dışı bırakılması sonucu gereksiz şekilde karar verilmesi, kararın 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 18. maddesi gereği on günlük süre içinde verilmemesi nedenleriyle adil yargılanma hakkı ve etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 3/4/2013 tarihinde İstanbul 13. Asliye Hukuk Mahkemesi vasıtasıyla yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde başvurunun Komisyona sunulmasına engel teşkil edecek bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. Birinci Bölüm Üçüncü Komisyonunca 31/10/2014 tarihinde, kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

4. Bölüm Başkanı tarafından 20/2/2015 tarihinde başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

5. Adalet Bakanlığına (Bakanlık) başvuru konusu olay ve olgular bildirilmiş, başvuru belgelerinin bir örneği görüş için gönderilmiştir.

6. Bakanlığın 25/3/2015 tarihli yazısında, Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarına ve bu kapsamda sunulan görüşlerine atfen başvuru hakkında görüş sunulmayacağı bildirilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve UYAP aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucunun annesi 29/7/2010 tarihinde İstanbul 3. İcra Hukuk Mahkemesinde açtığı şikâyet davasında, İstanbul 2. İcra Müdürlüğünün taksizlik nedeniyle işlemden kaldırılan E.2004/8172 sayılı dosyasında, anılan dosyayı takip yetkisi bulunmayan, dosyanın tarafı da olmayan, buna rağmen sahte ve geçersiz yetki belgesi düzenleyerek başka avukatlara yetki veren Avukat N.B. tarafından 4/5/2006 tarihinde sahte yenileme işlemi yapıldığını ve dosyanın aynı İcra Müdürlüğünün E.2006/7790 sayılı takip sırasını alarak yeniden işleme konulduğunu belirtmiş; hukuka aykırı biçimde oluştuğunu ileri sürdüğü bu durumdan dolayı E.2006/790 sayılı dosyada yapılan tüm işlemlerin şikâyet yoluyla iptali ile eski hâle iadesini istemiştir.

9. Başvurucu, annesinin 14/3/2011 tarihinde vefat etmesi üzerine diğer mirasçılar ile birlikte davayı devam ettirmiştir.

10. Yargılama sonunda İstanbul 3. İcra Hukuk Mahkemesi duruşma açmaksızın dosya üzerinde yaptığı inceleme neticesinde 30/12/2011 tarihli ve E.2010/2133, K.2011/1728 sayılı kararı ile şikâyet dilekçesinde başvurunun murisi olan davacının "29/1/2007 tarihindeki infaz işlemlerinde usulsüzlük yok diyerek iddialarımızı reddeden İstanbul 7. İcra Hakimi H.N.A. aleyhine sahte yetki belgesinin varlığı ile Av. N.B. 'nin sahte yenileme dilekçesi hakkında araştırma yapmamasından dolayı Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'ne 26/3/2010 tarihinde şikayette bulunulmuştur." beyanının yer aldığını, bu açık beyan ile davacının 4/5/2006 tarihli yenileme işlemine en geç 26/3/2010 tarihli şikâyet ile vâkıf olduğunun kabulü gerektiğini, bu durumda ise davacının 29/7/2010 tarihi itibarıyla İcra Müdürlüğü işlemini şikâyet için 2004 sayılı Kanun'da düzenlenen 7 günlük hak düşürücü süreyi geçirdiğini, ayrıca görülen dava ile İstanbul 7. İcra Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılan E.2007/143 sayılı dava dosyasındaki şikâyetin aynı konuya ilişkin olduğunu ve anılan Mahkemenin kararı ile 29/1/2007 tarihli infaz işleminde bir usulsüzlük bulunmadığının saptandığını belirterek şikâyetin reddine hükmetmiştir.

11. Temyiz incelemesi sonucu anılan karar, Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 12/10/2012 tarihli ve E.2012/9174, K.2012/9121 sayılı ilamı ile onanmış, karar düzeltme istemi de aynı Dairenin 15/2/2013 tarihli ve E.2012/13800, K.2013/1578 sayılı ilamı ile reddedilmiştir.

12. Başvurucu 25/3/2013 tarihinde kararı öğrendiğini bildirmiştir.

13. Başvurucu 3/4/2013 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

B. İlgili Hukuk

14. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 30. maddesi şöyledir:

"Hâkim, yargılamanın makul süre içinde ve düzenli bir biçimde yürütülmesini ve gereksiz gider yapılmamasını sağlamakla yükümlüdür."

15. 2004 sayılı Kanun'un 16. maddesi şöyledir:

"Kanunun hallini mahkemeye bıraktığı hususlar müstesna olmak üzere icra ve iflâs dairelerinin yaptığı muameleler hakkında kanuna muhalif olmasından veya hadiseye uygun bulunmamasından dolayı icra mahkemesine şikayet olunabilir. Şikayet bu muamelelerin öğrenildiği tarihten yedi gün içinde yapılır. ..."

16. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 18. maddesi şöyledir:

“İcra mahkemesine arzedilen hususlarda basit yargılama usulü uygulanır.

Şu kadar ki, talep ve cevaplar dilekçe ile olabileceği gibi icra mahkemesine ifade zaptettirmek suretiyle de olur

Aksine hüküm bulunmayan hallerde icra mahkemesi, şikâyet konusu işlemi yapan icra dairesinin açıklama yapmasına ve duruşma yapılmasına gerek olup olmadığını takdir eder; duruşma yapılmasını uygun gördüğü takdirde ilgilileri en kısa zamanda duruşmaya çağırır ve gelmeseler bile gereken kararı verir. Duruşma yapılmayan işlerde icra mahkemesi, işin kendisine geldiği tarihten itibaren en geç on gün içinde kararını verir. Duruşmalar, ancak zorunluluk hâlinde ve otuz günü geçmemek üzere ertelenebilir.”

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

17. Mahkemenin 4/11/2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvuruçunun 3/4/2013 tarihli ve 2013/2386 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvuruçunun İddiaları

18. Başvuruçunun, murisi tarafından 29/7/2010 tarihinde İstanbul 3. İcra Hukuk Mahkemesine yapılan şikâyetin değerlendirilmesine ilişkin süreçte eksik ve hatalı inceleme yapıldığını, kesin delil niteliği olan bazı delillerin değerlendirme dışı bırakıldığını, Mahkemenin gerekçesiz karar verdiğini, ayrıca kararın 2004 sayılı Kanun'un 18. maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülen on günlük süre içinde vermediğini belirterek adil yargılanma hakkının ve etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştü; tazminata hükmedilmesini talep etmiştir.

B. Değerlendirme

19. Başvuru dilekçesi ve ekleri incelendiğinde başvuruçunun; bireysel başvuruya konu yargılama sürecinde eksik ve hatalı inceleme yapıldığını, kesin delil niteliği olan bazı delillerin değerlendirme dışı bırakıldığını ve bu delillere ilişkin gerekçeli kararda herhangi bir değerlendirme yapılmadığını belirterek adil yargılanma hakkının ve etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini ileri sürdüğü anlaşılmıştır. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuruçunun tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi yapar (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Anılan ihlal iddiaları yargılama sürecinin ve yargılama sonunda verilen kararın adil olup olmadığına ilişkin olduğundan iddiaların, yargılamanın sonucu itibarıyla adil olmadığı iddiası kapsamında değerlendirilmesi uygun bulunmuştur. Öte yandan başvuruçunun, yargılamanın kanunda öngörülen sürede sonuçlanmadığı iddiası ayrıca değerlendirilmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

a. Yargılamanın Sonucu İtibarıyla Adil Olmadığı İddiası

20. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrası şöyledir:

“Bireysel başvuruda, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamaz.”

21. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“Mahkeme, ... açıkça dayanaktan yoksun başvuruların kabul edilemezliğine karar verebilir.”

22. 6216 sayılı Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında açıkça dayanaktan yoksun başvuruların Mahkemece kabul edilemezliğine karar verilebileceği belirtilmiştir. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasında ise açıkça dayanaktan yoksun başvurular kapsamında değerlendirilen kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği kurala bağlanmıştır.

23. Anılan kurallar uyarınca ilke olarak derece mahkemeleri önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile derece mahkemelerince uyumsuzlukla ilgili varılan sonucun esas yönünden adil olup olmaması, bireysel başvuru incelemesine konu olamaz. Bunun tek istisnası, derece mahkemelerinin tespit ve sonuçlarının adaleti ve sağduyuyu hiçe sayan tarzda açık bir keyfilik içermesi ve bu durumun kendiliğinden bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlükleri ihlal etmiş olmasıdır. Bu çerçevede kanun yolu şikâyeti niteliğindeki başvurular, bariz takdir hatası veya açık keyfilik bulunmadıkça Anayasa Mahkemesince incelenemez (*Necati Gündüz ve Recep Gündüz*, B. No: 2012/1027, 12/2/2013, § 26).

24. Somut olayda başvuru, murisi tarafından İstanbul 3. İcra Hukuk Mahkemesine yapılan şikâyetin değerlendirilmesine ilişkin süreçte İstanbul 2. İcra Müdürlüğünün takipsizlik nedeniyle işlemden kaldırılan E.2004/8172 sayılı takip dosyasında, anılan dosyayı takip yetkisi bulunmayan, takip dosyasının tarafı da olmayan, buna rağmen sahte ve geçersiz yetki belgesi düzenleyerek başka avukatlara yetki veren Avukat N.B. tarafından 4/5/2006 tarihinde sahte yenileme işlemi yapıldığını, hukuka aykırı olarak oluşan bu durumdan dolayı ilgili icra dosyasında yapılan tüm işlemlerin şikâyet yoluyla iptali ile eski hâle iadesini istediğini ancak İlk Derece Mahkemesinin söz konusu hukuka aykırı durumun ortaya çıkmasına sebep olan kişilerin sorumluluğuna ilişkin devam eden yargılama süreçlerini dikkate almadan karar verdiğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

25. Başvurucunun murisi tarafından açılan ve başvuru tarafından devam ettirilen davada, İstanbul 3. İcra Hukuk Mahkemesi 30/12/2011 tarihli kararı ile başvuru tarafından sunulan dava dilekçesinden anlaşıldığı üzere usulsüz olarak yapıldığı iddia edilen yenileme işleminden davacının en geç 26/3/2010 tarihinde haberdar olduğunun kabulünün gerektiğini, bu durumda şikâyet tarihi olan 29/7/2010 itibarıyla 2004 sayılı Kanun'un 16. maddesinde İcra Dairesinin yaptığı işlemleri şikâyet etmek için öngörülen yedi günlük sürenin geçtiğini, ayrıca mevcut dava ile konusu aynı olan ve İstanbul 7. İcra Hukuk Mahkemesinde görülüp usulsüz olduğu iddia edilen işlemlerde herhangi bir usulsüzlük bulunmadığı yönünde sonuçlanan bir başka davanın daha olduğunun saptandığını belirterek dosyanın esasına girmeden şikâyetin reddine karar vermiştir. İlk Derece Mahkemesinin bu kararı, Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 12/10/2012 tarihli ilamı ile onanmış, aynı Daireye yapılan karar düzeltme istemi de 15/2/2013 tarihli ilamla reddedilmiştir.

26. Mahkemenin gerekçesi ve başvuru tarafından iddialarının incelenmesi neticesinde iddiaların özünün Derece Mahkemeleri tarafından delillerin değerlendirilmesinde ve hukuk kurallarının yorumlanmasında isabet olmadığına ve esas itibarıyla yargılamanın sonucuna ilişkin olduğu, Mahkemece tüm delillerin değerlendirilerek ilgili hukuk kuralları yorumlanmak suretiyle karar verildiği anlaşılmaktadır.

27. Başvuru, yargılama sürecinde karşı tarafın sunduğu deliller ve görüşlerden bilgi sahibi olmadığına, kendi delillerini ve iddialarını sunma olanağı bulmadığına, karşı tarafça sunulan delillere ve iddialara etkili bir şekilde itiraz etme fırsatı bulmadığına ya da uyumsuzluğun çözüme kavuşturulmasıyla ilgili iddialarının Derece Mahkemesi tarafından dinlenmediğine ilişkin bir bilgi ya da kanıt sunmadığı gibi İlk Derece Mahkemesinin ve

Yargıtayın kararlarında bariz takdir hatası veya açık keyfilik oluşturan herhangi bir durum da tespit edilememiştir.

28. Açıklanan nedenlerle başvuru tarafından ileri sürülen iddiaların kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu, Derece Mahkemeleri kararlarının bariz takdir hatası veya açık keyfilik de içermediği anlaşıldığından başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Yargılamanın Makul Sürede Sonuçlanmadığı İddiası

29. Başvurucunun yargılamanın uzunluğuyla ilgili şikâyeti açıkça dayanaktan yoksun olmadığı gibi bu şikâyet için diğer kabul edilemezlik nedenlerinden herhangi biri de bulunmamaktadır. Bu nedenle başvurunun bu bölümüne ilişkin olarak kabul edilebilirlik kararı verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

30. Başvurucu, 29/7/2010 tarihinde İstanbul 3. İcra Hukuk Mahkemesi nezdinde murisi tarafından şikâyette bulunulduğunu, Mahkemenin şikâyete ilişkin kararını 30/12/2011 tarihinde verdiğini, bu durumda şikâyet tarihi ile karar tarihi arasında on yedi ay geçtiğini, 2004 sayılı Kanun'un 18. maddesinde şikâyetin on gün içinde sonuçlandırılacağına hüküm altına alındığını, buna rağmen şikâyetinin makul süre içinde sonuçlanmadığını belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

31. Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) ortak koruma alanı dışında kalan bir hak ihlali iddiasını içeren başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi mümkün olmayıp (*Onurhan Solmaz*, B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 18) Sözleşme metni ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarından ortaya çıkan ve adil yargılanma hakkının somut görünümleri olan alt ilke ve haklar, Anayasa'nın 36. maddesinde yer verilen adil yargılanma hakkının da unsurlarıdır. Anayasa Mahkemesi de Anayasa'nın 36. maddesi uyarınca inceleme yaptığı birçok kararında, ilgili hükmü Sözleşme'nin 6. maddesi ve AİHM içtihadı ışığında yorumlamak suretiyle Sözleşme'nin lafzi içeriğinde yer alan ve AİHM içtihadıyla adil yargılanma hakkının kapsamına dâhil edilen ilke ve haklara Anayasa'nın 36. maddesi kapsamında yer vermektedir. Somut başvurunun dayanağını oluşturan makul sürede yargılanma hakkı da yukarıda belirtilen ilkeler uyarınca adil yargılanma hakkının kapsamına dâhil olup ayrıca davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılmasının yargının görevi olduğunu belirten Anayasa'nın 141. maddesinin de -Anayasa'nın bütünselliği ilkesi gereği- makul sürede yargılanma hakkının değerlendirilmesinde göz önünde bulundurulması gerektiği açıktır (*Güher Ergun ve diğerleri*, B. No: 2012/13, 2/7/2013, §§ 38, 39).

32. Davanın karmaşıklığı, yargılamanın kaç dereceli olduğu, tarafların ve ilgili makamların yargılama sürecindeki tutumu ve başvurucunun davanın hızla sonuçlandırılmasındaki menfaatinin niteliği gibi hususlar, bir davanın süresinin makul olup olmadığının tespitinde göz önünde bulundurulması gereken kriterlerdir (*Güher Ergun ve diğerleri*, §§ 41-45).

33. Anayasa'nın 36. maddesi ve Sözleşme'nin 6. maddesi uyarınca medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyuşmazlıkların makul sürede karara bağlanması gerekmektedir. Başvuru konusu olayda İcra Hukuk Mahkemesinde, icra takip dosyasındaki iddia edilen usulsüz işlemlerden dolayı yapılan bir şikâyet incelemesinin söz konusu olduğu görüldüğünden 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile 6100 sayılı Kanun'da yer alan usul hükümlerine göre yürütülen somut yargılama

faaliyetinin medeni hak ve yükümlülükleri konu alan bir yargılama olduğuna kuşku yoktur (*Güher Ergun ve diğerleri*, § 49).

34. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklara ilişkin makul süre değerlendirmesinde sürenin başlangıcı kural olarak uyuşmazlığı karara bağlayacak yargılama sürecinin işletilmeye başlandığı -başka bir deyişle davanın ikame edildiği- tarih olup somut başvuru açısından bu tarih, 29/7/2010'dur.

35. Başvuruya konu şikâyet davası, başvuruçunun miras bırakanından intikalle takip etmekte olduğu bir uyuşmazlıktır. Bu yönüyle makul süre değerlendirmesi bakımından dikkate alınacak sürenin başlangıç anı, mirasçının yargılamaya katıldığı an değil; somut olayda muris açısından değerlendirmeye esas alınan sürenin başlangıç anıdır (*Gülseren Gürdal ve diğerleri*, B. No: 2013/1115, 5/12/2013, § 51).

36. Sürenin bitiş tarihi ise çoğu zaman icra aşamasını da kapsayacak şekilde yargılamanın sona erme tarihidir (*Güher Ergun ve diğerleri*, § 52). Ancak somut olayda başvuruçunun tarafından makul süre şikâyetinin, İlk Derece Mahkemesine şikâyetin yapıldığı tarih ile Mahkemenin şikâyete ilişkin kararını verdiği tarih arasında geçen süreye ilişkin olarak belirtilmesi; başvuruçunun makul sürede yargılama yapılmadığı iddiası açısından yargılama süresinin bitiş tarihinin 30/12/2011 olarak kabul edilmesini gerektirmiştir.

37. 2004 sayılı Kanun'un 18. maddesinde icra ve iflas dairelerinin yaptığı işlemler hakkında kanuna aykırılıktan veya somut olaya uygun bulunmaktan dolayı icra mahkemesine şikâyette bulunulabileceği hüküm altına alınmakla beraber aynı maddenin devamında icra mahkemesine arz edilen hususların ivedi işlerden sayılacağı ve bu işlerde basit yargılama usulü uygulanacağı belirtilmiştir.

38. Basit yargılama usulü, 6100 sayılı Kanun'un 316. maddesinde yer alan davalar ile kanunlarda açıkça belirtilen bazı davalarda uygulanan ve yazılı yargılama usulünden daha basit ve çabuk işleyen, daha kısa bir incelemeye ihtiyaç duyan ve daha kolay bir inceleme ile sonuçlandırılacak dava ve işler için kabul edilmiş bir yargılama usulüdür (*Nesrin Kılıç*, B. No: 2013/772, 7/11/2013, § 65).

39. 6100 sayılı Kanun'un 316. maddesi ve devamı maddelerinde yer alan bu usulde davalar, mahkemeye sunulan dilekçe ile açılmakta ve davalının dava dilekçesinin kendisine tebliğinden itibaren iki hafta içinde cevap dilekçesini mahkemeye sunması gerekmektedir. Bu süre bir defaya mahsus olmak üzere en fazla iki hafta uzatılabilmektedir. Basit yargılama usulünde cevaba cevap ve ikinci cevap aşamaları bulunmamaktadır. Mahkemeler, 6100 sayılı Kanun'un 320. maddesine göre mümkünse tarafları duruşmaya davet etmeden dosya üzerinden karar verir. Duruşmalı yargılamada aynı maddeye göre mahkemelerin tahkikatı - ilk duruşma hariç- kural olarak iki duruşmada tamamlaması ve duruşmalar arasındaki sürenin de bir aydan uzun olmaması gerekmektedir. Ancak istisnai hâllerde ikiden fazla duruşma yapılabileceği gibi duruşma araları da bir aydan fazla tutulabilmektedir.

40. Öte yandan 6100 sayılı Kanun'da yer alan basit usule ilişkin bu düzenlemelerden başka kanun koyucu tarafından takip sürecinin alacaklı ve borçlunun hak ve menfaatlerini zedelemeyen, bunlar arasındaki hassas dengeyi bozmadan hızlandırılması amacıyla 2004 sayılı Kanun'un 18. maddesinde, somut başvuruya konu yargılama yönünden uygulanabilecek ilave hükümler de bulunmaktadır. Anılan hükümlere göre icra mahkemesine sunulacak talep ve cevaplar, mahkemeye ifade zapt ettirmek suretiyle de yapılabilecek; aksine hüküm bulunmayan hâllerde icra mahkemesi, şikâyet konusu işlemi yapan icra dairesinin açıklama yapmasına ve duruşma yapılmasına gerek olup olmadığını takdir edebilecek, duruşma yapılmasını uygun gördüğü takdirde ilgilileri en kısa zamanda duruşmaya çağırarak, ilgililer gelmeseler bile gereken kararı verecektir. Ayrıca icra

mahkemesi duruşma yapılmayan işlerde kararını on gün içinde verecek, duruşmalar ancak zorunluluk hâllerinde ve otuz günü geçmemek üzere ertelenebilecektir (bkz. § 15).

41. Takip hukukunda başvuru şikâyetinde davalı taraf yoktur. Çünkü şikâyet eden kişi bir başkası ile uyuşmazlık içinde değildir. İşlemine karşı şikâyet yoluna başvuru icra dairesi veya işlemde yararı bulunan kişiler taraf değildir. Bununla beraber şikâyeti inceleyen tetkik mercii şikâyet konusu işlemi yapan icra organını veya işlemle ilgili olan kişileri çağırıp dinleyebilir.

42. 2004 sayılı Kanun'da taraflar için belirtilen süreler kural olarak kesin ve hak düşürücü nitelikte olmasına rağmen aynı Kanun'da cebri icra organları için konulmuş süreler hak düşürücü nitelikte değildir. İcra ve iflas dairelerinin yaptığı işlemlerden dolayı şikâyet yoluna başvurulması hâlinde, şikâyetin sonuçlandırılması için öngörülen on günlük süre de cebri icra organlarına yönelik sürelerden olduğundan düzenleyici nitelikte olup icra mahkemesince bu sürede dava sonuçlandırılmasa bile daha sonra verilen kararların geçerli olduğunda şüphe yoktur. Düzenleyici nitelikte olan bu sürelerin, yargılama sırasında yapılması gereken usulü işlemlerin tamamlanabilmesi nedeniyle aşılabilmesi de mümkündür.

43. Bununla birlikte kanun koyucunun iradesi dikkate alındığında 2004 sayılı Kanun'da, şikâyet incelemesinin duruşmasız işlerde on günde sonuçlandırılmasına ilişkin hükmün, bu incelemelerin mümkün olan en kısa süre içinde neticelenmesini hedeflediği görülmektedir. Ayrıca icra ve iflas dairelerinin yaptığı işlemlere karşı yapılan şikâyetlerde bireylerin sürecin kısa sürede tamamlanmasındaki kişisel yararı göz önüne alındığında bu şikâyetlere ilişkin süreçlerin süre yönünden diğer davalarla aynı nitelikte olduğu da söylenemez.

44. Bireysel başvuruya konu şikâyet dosyasının incelenmesi neticesinde başvuru murisi tarafından İstanbul 3. İcra Hukuk Mahkemesine 29/7/2010 tarihinde şikâyet dilekçesinin sunulduğu; Mahkemenin, şikâyet konusu edilen icra takip dosyasını ve aynı olaya yönelik İstanbul 1. İcra Hukuk Mahkemesi ile İstanbul 7. İcra Hukuk Mahkemesine yapılan şikâyetler sonucu verilmiş kararları incelemek için müzekkereler yazdığı, ilgili Mahkemelerden cevapların gelmesinin ardından 23/11/2010 tarihli tensip zaptı ile alacaklı vekiline şikâyet dilekçesine karşı beyanlarını sunması için beş gün süre verdiği, 30/12/2011 tarihli kararı ile de toplanan deliller doğrultusunda yaptığı değerlendirme neticesinde duruşma açmaksızın şikâyetin reddine hükmettiği tespit edilmiştir.

45. 6100 sayılı Kanun'un öngördüğü yargılama usullerine tabi mahkemeler nezdindeki yargılamaların makul sürede tamamlanmadığı yönündeki iddialar daha önce bireysel başvuru konusu yapılmış ve Anayasa Mahkemesi tarafından özellikle yargılamada sürati temin etmeye hizmet eden özel usul hükümlerinin nazara alınmadığı göz önünde bulundurulmak üzere makul sürede yargılama hakkının ihlal edildiği yönünde karar verilmiştir (*Güher Ergun ve diğerleri*, §§ 34-64).

46. Başvuru konu 2004 sayılı Kanun'un 18. maddesi uyarınca başvuru tarafından yapılan şikâyetle ilişkin yargılama sürecinin tetkikinde hukuki meselenin çözümündeki güçlük, yargılamanın niteliği, maddi olayların karmaşıklığı, delillerin toplanmasında karşılaşılan engeller, taraf sayısı gibi kriterler dikkate alındığında davanın karmaşık olmaktan uzak olduğu anlaşılmıştır. Başvurucunun tutum ve davranışlarıyla ve usulü haklarını kullanırken özensiz davranmasıyla yargılamanın uzamasına önemli ölçüde sebep olduğu da söylenemez. Dolayısıyla somut başvuru açısından duruşma yapılmayan bir yargılamanın, 2004 sayılı Kanun'da öngörülen on günlük süreye oranla haklı görülmemeyecek derecede uzun bir süre olan bir yıl beş ayda tamamlandığı görüldüğünden söz konusu yargılama sürecinde makul olmayan bir gecikmenin olduğu sonucuna varılmıştır.

47. Açıklanan nedenlerle başvurunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

48. Başvurucu, adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştü; ihlalin tespiti ile 100.000 TL manevi tazminata hükmedilmesini talep etmiştir.

49. 6216 sayılı Kanun'un "Kararlar" kenar başlıklı 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

50. Başvurucunun tarafı olduğu uyuşmazlığa ilişkin bir yıl beş aylık yargılama süresi dikkate alındığında yargılama faaliyetinin uzunluğu sebebiyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında mirasçılarının sayısı da dikkate alınarak başvurucuya net 750 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

51. Dosyadaki belgeler uyarınca tespit edilen 198,35 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucunun,

1. Yargılamanın sonucu itibarıyla adil olmadığı yönündeki iddiasının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği yönündeki iddiasının KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 750 TL manevi TAZMİNAT ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 198,35 TL harçtan oluşan yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurunun Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına; ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz uygulanmasına

4/11/2015 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Burhan ÜSTÜN

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Rıdvan GÜLEÇ